

DUAYENLERDEN KAMU HİZMETİ DERSİ

EMO Basın- Elektrik Mühendisler Odası (EMO) Ankara Şubesi tarafından düzenlenen EMO Hizmet Üretimi Çalıştayı'nda Türkiye'nin yetiştirdiği 3 önemli akademisyen, Prof. Dr. Korkut Boratav, Prof. Dr. İzzettin Önder ve Prof. Dr. Ahmet Haşim Köse kamu hizmeti kavramını tarihsel, ekonomik ve toplumsal boyutuyla ele aldılar. Prof. Dr. Korkut Boratav, neoliberal devlette bile var olan meşruiyet kaygısını taşımayan Türkiye'deki devlet yapılaşmasını "eşkiyalaşma" olarak nitelendirirken, "Kamu hizmetini adım adım yarenlere dağıtırken, Türkiye'de TMMOB ve odaların hizmetlerine el atmaya başladı" dedi.

Etkinliğin ilk oturumunda Prof. Dr. Korkut Boratav'ın yürütücülüğünde Prof. Dr. İzzettin Önder ve Prof. Dr. Ahmet Haşim Köse'nin sunumlarıyla kamu hizmeti kavramı ve hizmet üretim süreci ele alındı. Prof. Dr. Korkut Boratav, esas olanın kamu hizmetini devletin yapması olduğunu, ancak neoliberal doktrinle birlikte kamu hizmeti olarak kabul edilen bazı alanların özel sektör tarafından yapılmasının gündeme getirildiğini anımsattı. "Devletin kamu hizmetini ifa etmeye hak kazanması için kamunun devleti olması gerekir" diyen Boratav, gelişmiş kapitalist toplumlarda devletin, temsil ettiği sınıfın ortak özelliklerini kucaklarken ilaveten bu sınıfın dışındaki kesimleri de gözeterek meşruiyet sağladığını anlattı. "Neoliberal devlet hem sınıf devletidir, hem de meşruiyeti sağlama çabasından ötürü kamusaldır" diyen Boratav, Türkiye'de ise bunun bozularak, tüm egemen sınıfın anlık çıkarlarını kovalayan, sınıfın belli çevrelerinin belli sermaye gruplarının çıkarlarını gözetmeye başladığını söyledi. Bu devlet yapılanmasını da "eşkiyalaşma" olarak niteleyen Boratav, şöyle konuştu:

"Böyle bir devlet kamu hizmetini nasıl sağlayacak? Kamu hizmetini adım adım yarenlere dağıtırken, Türkiye'de TMMOB ve odaların hizmetlerine el atmaya başladı. Ama öyle bir devlet ki eşkiyalaşma eğilimi artıyor."

"Nomokrasi Felsefesini Kazıyın"

Prof. Dr. İzzettin Önder ise kamunun sadece küçültülmediğini felsefesinin değiştirildiğine işaret ederek başladığı konuşmasında, kalkınmacı ekonominin neoliberalizmde artık yok olduğunu, piyasanın hakimiyetinin başat olduğunu ifade ederken, demokrasi yerine Nomokrasi denilen piyasa dışında ne olursa olsun bir değer öngörülme yapılanmayı anlattı. Bu ortamda kurumların karar alma mekanizmasını da yitirdiklerine işaret eden Önder, ekonominin işleyişinde insanların aleyhine olan süreçlerin dahi lehine gibi kabul ettirildiğine dikkat çekti. Prof. Önder, kamu hizmetinde esas olanı "üretim araçları ve finansmanının kamuda olması" olarak ortaya koyarken, kamu tarafından hizmet üretilirken finansmanın özelden sağlandığı, KİT'ler olarak tanımlanan modelin geniş anlamda kamu, dar anlamda kamu olmadığını anlattı. Kamunun küçültülmesinin ise özelleştirmelerin ötesinde devletin vergilendirmeye yaptıkları hizmetlerin finansmanının özel kesime aktarılması olduğuna dikkat çekti. Özel kesime kamusal finansman sağlayarak kamu hizmeti üretirmeyi ise "büyük bir ahmaklık" olarak nitelendiren Önder, "Kamuda kar yoktur. Burada ise söz konusu olan devletin kar aktarımı yapmasıdır" dedi. Sermayenin kendine yeni alanlar bulamadığı noktada devletin alanına saldırmaya başladığını ifade eden Önder, "İkinci saldırı o hizmeti ben yapacağım olur. Hatta bunu devlete finansa ettirerek yapar" diye konuştu.

Neoliberal devlet hem sınıf devletidir, hem de meşruiyeti sağlama çabasından ötürü kamusaldır" diyen Boratav, Türkiye'de ise bunun bozularak, tüm egemen sınıfın anlık çıkarlarını kovalayan, sınıfın belli çevrelerinin belli sermaye gruplarının çıkarlarını gözetmeye başladığını söyledi.

Prof. İzzettin Önder, ticari dokunun kanser gibi bütün dokulara yayılmakta olduğunu, kamu hizmeti-ticari hizmet tartışmasından çekinmeden hedef alınacak yerin belirlenmesi gerektiğini şöyle anlattı:

"Neoliberal dönem değeri olmayan bir şeyi öldürür. Bakın bir kamu alanı yok oluyor. Asansör denetimi de örneğin bir hizmettir. Kamusal değeri var. Siz bu hizmeti yaparken sermayeyi zarara sokuyorsunuz. Bir sürü insan var, ölürse ölsünler diyen bir sistemde yaşıyoruz. O felsefeyi yaratan dokuya karşı çıkmak lazım. İlk işiniz bence bu felsefeyi kazımdır."

"Kamuyu Savunmak Devrimci Bir Adımdır"

Prof. Dr. Ahmet Haşim Köse ise tarihsel olarak uygarlık ya da toplum denildiğinde kamuyla karşılaştığını, kamunun yurttaş kavramını da içinde saklayan eşit erişim hakkı olan ortak alan olarak, bir toplum oluşturma tarzı olarak bugüne geldiğini anlattı. "Kamu bir bedavacılar dünyası değil. İçinde bedel olmayan kamu kavramı yoktur" diyen Köse, kamu hizmetinin bedelinin vergilerle de olsa genel anlamda ödendiğine de işaret ederken, dağılan kamu sisteminin bir önceki refah sisteminin kamusu olduğunu ifade etti. "Kapitalizmin örgütlenmesinin kamusu ne?" diye soran Prof.

Prof. Ahmet Haşim Köse, "Piyasaya bir takım tarifler koyabilmeniz bile önemlidir. Evet bedel karşılığında ama bedelin ne için kullanıldığı da önemlidir. Bu alandaki standartlar tarif edilir. Bu kapitalizmle flört değildir. Zaten kapitalizmle ahlaki mücadele edilmez. Bu da kapitalizme uyalım demek değildir" diye konuştu.

Köse, bir meta sisteminden söz edildiğinde kullanım ile değişimin farklılaşmasıdır. Kamunun kapitalist sermaye birikiminin parçası olduğunu, 1945'te sendikaların, kitle örgütlerinin kamu alanının kullanım değerine çekilmesi mücadelesi verdiklerini, burada söz konusu olanın erişimin bedelinin kamusallaşması olduğunu anlatan Köse, kapitalizmde erişim hakkında siyasi olan hak kavramının ticari hale dönüştürüldüğüne dikkat çekti. "Her uygarlık kendi örgütlenme sınırlarında çelişmesini de berraklaştırır" alıntısıyla kapitalizmin bugün anomali olarak görünen yüzüne işaret eden Prof. Köse, şöyle konuştu:

"Ulus devlet ölçeğinde mülkiyet halkları barındırır. Neoliberalizmin büyük tahribatlarından bir tanesi mülkiyeti genelleştirmesidir. Genelleşmiş mülkiyet rejimleri genelleşmiş hak gibi ortaya çıkar ama bir taraftan antikapitalizm bir taraftan milliyetçilik getirebilir. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerin halklarının aleyhine hak genelleşmesi. Tabii kamuyu savunacağız. Kamuyu savunmak radikal devrimci bir adımdır. Yeniden Keynesyen bir rejim inşa etmek değil, ama dün kaybettiğimizi bugün istemek son derece politik bir tarzdır. Antiemperyalizm, antikapitalizmle birlikte kendi siyasal tarzlarımızı eklemeliyiz."

"Kamunun İzi Gezi'de Görüldü"

Prof. Korkut Boratav, Prof. Köse'nin kapitalizmin kendi özüne dönmeye çalıştığını anlattığını, kapitalizmin kendi özünden saptıran şeyin ise büyük sınıfsal mücadeleler olduğunu ve bu mücadelelerin kazanımları arasında da "kamusal olanın meşruiyetinin" yer aldığını kaydetti. Regan, Thatcher, Özal dönemi olarak başlayan sert müdahalelere karşın halen kamuculuk şeklinde izlerin kaldığını, Gezi Direnişi'nde de bunun görüldüğünü anlatan Boratav, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Gezi niye patlak verdi? Ya burası kamunundur, ama bizimdir. Bugünkü iktidar ise kamunundur, benimdir diyerek bunu peşkeş çekiyor. Bu hala güçlü bir kamu izini gösteriyor. Bir de ekmek parası için de yapmıyor bunu. Kısa vadeli ve günlük değil, toplumun genel çıkarları ve bir sınıfın yozlaşmış temsilcilerine karşı yapıyor."

Kamu Hizmetinde Odaların İşlevi

Konuşmacılar daha sonra salondan gelen soruları yanıtladılar. EMO'nun kamu hizmeti üretimi ve denetim süreçlerine ilişkin soruların da yer aldığı bölümde Prof. Dr. İzzettin Önder, meslek örgütlerinin piyasa fiyatının ortaya konulabileceğini ifade ederken, meslek örgütlerinin hizmet üretimini "pay kapma" olarak görmediğini belirterek, "hizmet tamamlama" olarak nitelendirdi. Özellikle yanlış verilen hizmetin denetlenmesi noktasında odaların işlevi üzerinde duran Prof. Önder, meslek örgütlerine sendikalaşma değil ama kooperatifleşme üzerine düşünmeleri önerdi.

Prof. Ahmet Haşim Köse ise "İkili yapınız içinde var oluş biçiminizi öncelemek devrimci tutumdur" derken, 10 yıl önce mühendislerin işçi olduğunu söylediklerinde tepkiyle karşılandıklarını anımsattı. TMMOB'nin alkışlanması gereken bir mücadele sürdürdüğünü, devrimci gelenek içinde özel bir yeri olduğunu kaydeden Köse, "Piyasaya bir takım tarifler koyabilmeniz bile önemlidir. Evet bedel karşılığında ama bedelin ne için kullanıldığı da önemlidir. Bu alandaki standartlar tarif edilir. Bu kapitalizmle flört değildir. Zaten kapitalizmle ahlaki mücadele edilmez. Bu da kapitalizme uyalım demek değildir" diye konuştu. ■